

«Καινοτομίες Ενάντια στην Παράνομη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων»

Τεύχος Νο 9 # Μάρτιος 2014

Τριμηνιαίο Ηλεκτρονικό Ενημερωτικό Δελτίο του Προγράμματος LIFE+ «Καινοτομίες Ενάντια στην Παράνομη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων» [LIFE09 NAT/ES/000533]

ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Περιεχόμενα:

Επιστρατεύονται Ελληνικοί ποιμενικοί σκύλοι στη μάχη ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα στην Κρήτη	3
Ημερίδα για την «Κτηνοτροφία και Βιοποικιλότητα» στην Ιεράπετρα	7
Οι γύπες της Ευρώπης απειλούνται με αφανισμό	8
Στο 5ο Περιβαλλοντικό Συνέδριο Μακεδονίας το πρόγραμμα LIFE «Καινοτομίες Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα»	9
Στατιστικά δεδομένα εισαγωγών στο ΜΦΙΚ την περίοδο 2000-2014.	11
Αξιολόγηση περιστατικών δηλητηρίασης	13
Εκστρατεία ηλεκτρονικής ταυτοποίησης σε ποιμενικούς και κυνηγετικούς σκύλους των Ευρωπαϊκών Δικτύων ENSAIP και ENHAIP	14
Παγκόσμια ημέρα Δασοπονίας. Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ με τα παιδιά του Σκεπαρίου	14
Σύντομα νέα	15

Οι «Καινοτομίες Ενάντια στα Δηλητήρια» είναι...

ενημέρωση
κοινωνικών
εταίρων

συντονισμός
δικτύων

περιβαλλοντική
εκπαίδευση

εργαλεία
απευθυνόμενα
στα δίκτυα

συμμετοχή σε
επιστημονικά
συνεδρίων

έρευνα πεδίου,
καταγραφή
στατιστικών

Επιστρατεύονται Ελληνικοί ποιμενικοί σκύλοι στη μάχη ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα στην Κρήτη

Το Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης σε συνεργασία με τη ΜΚΟ Αρκτούρος, εταίροι και οι δύο στο πρόγραμμα LIFE+ «Καινοτομίες Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα», πραγματοποίησαν το τριήμερο 18 έως 20 Μαρτίου 2014 μια από τις σημαντικότερες δράσεις του προαναφερόμενου προγράμματος, αυτό της διάθεσης ελληνικών ποιμενικών σκύλων σε κτηνοτρόφους-μέλη του Ευρωπαϊκού Δικτύου Κτηνοτρόφων Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα.

Συνεργάτης-ερευνητής του ΜΦΙΚ, παίρνει δείγμα γενετικού υλικού από τα κουτάβια.

Η υπεύθυνη του Κέντρου Αναπαραγωγής Ελληνικού Ποιμενικού του Αρκτούρου με τον Επιστημονικό Υπεύθυνο του έργου (ΜΦΙΚ)

Τα 16 ποιμενικά κουτάβια συνοδευόμενα από δύο συνεργάτες-στελέχη του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ, ταξίδεψαν στις 17 Μαρτίου από τον Αετό Φλώρινας στην Αθήνα και από εκεί με πλοίο της ANEK στο Ηράκλειο την Τρίτη 18 Μαρτίου 2014. Η ANEK SUPERFAST, αρωγός όπως πάντα στις δράσεις του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, χορήγησε δωρεάν τόσο τη μετακίνηση των συνεργατών του Αρκτούρου και των 16 κουταβιών, που διέμειναν στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους του πλοίου, όσο και του αυτοκινήτου που τα μετέφερε από τη Φλώρινα.

Τα σκυλιά παραδόθηκαν σε 3 διαφορετικές διαδρομές, στις 18, 19 και 20 Μαρτίου 2014, σε 15 κτηνοτρόφους - μέλη του Δικτύου που τα παρέλαβαν οι περισσότεροι στις κτηνοτροφικές τους εγκαταστάσεις, αποπαρασιτωμένα, εμβολιασμένα και ηλεκτρονικά σημασμένα.

Η παράδοση των σκυλιών συνοδεύτηκε από εκτενή ενημέρωση των κτηνοτρόφων από τους συνεργάτες του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ σχετικά με τον τρόπο εκπαίδευσης των σκύλων, τις ιδιαιτερότητες της φυλής, την ορθή διατροφή και διαβίωσή τους για την καλύτερη προσαρμογή τους στο ιδιαίτερο περιβάλλον της Κρήτης.

Στόχος της πιλοτικής αυτής δράσης είναι να δοθούν κατάλληλα εργαλεία και εναλλακτικές λύσεις στους

κτηνοτρόφους-μέλη, που αντιμετωπίζουν προβλήματα θήρευσης και απωλειών του ζωικού κεφαλαίου από αδέσποτους ή/και άγριους σκύλους, να ανταπεξέλθουν στο πρόβλημα με τις πλέον ακίνδυνες και ανώδυνες πρακτικές. Η παρουσία αδέσποτων σκύλων εντοπίζεται σε περιοχές γύρω και μέσα σε χωριά, σε χωματερές, σφαγεία ή χοιροστάσια, αλλά και σε περιοχές που είναι απομακρυσμένες από ανθρώπινες εγκαταστάσεις και που παρέχουν σ' αυτά δυνατότητες επιβίωσης, όπως είναι η θήρευση των αιγοπροβάτων στους ημιορεινούς-ορεινούς όγκους του νησιού.

Η χρήση καλών ποιμενικών σκύλων σε συνδυασμό με την ουσιαστική παρουσία του κτηνοτρόφου, είναι μια εναλλακτική και ανώδυνη λύση αντιμετώπισης των αδέσποτων σκύλων που λυμαινόνται τα κοπάδια αιγοπροβάτων με ιδιαίτερη ένταση σε ορισμένες περιοχές της Κρήτης, μειώνοντας ή και εξαλείφοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την επικίνδυνη πρακτική της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, που αποτελεί κίνδυνο όχι μόνο για οικόσιτα ζώα και άγρια αρπακτικά (κυρίως πτηνά) αλλά και για τη δημόσια υγεία.

Συνέχεια στη σελ. 4

Επιστρατεύονται Ελληνικοί ποιμενικοί σκύλοι στη μάχη ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα στην Κρήτη

Συνέχεια από τη σελ. 3

Ο Ελληνικός Ποιμενικός σκύλος ανήκει στην οικογένεια των Κυνοειδών (*Canidae*), υποείδος *Canis lupus familiaris* και κατατάσσεται στις μολοσσοειδείς φυλές σκύλων ποιμενικού τύπου. Η σωματική του διάπλαση και τα άλλα χαρακτηριστικά του είναι άριστα προσαρμοσμένα στο περιβάλλον που ζει και το ρόλο του φύλακα για το κοπάδι.

Το ύψος του κυμαίνεται από 65 ως 75 εκ. και το βάρος του από 40 ως 55 κιλά, ενώ και ακόμη μεγαλύτερα ζώα δεν είναι σπάνια. Η ακοή, η όσφρηση και η όραση είναι εξαιρετικά αναπτυγμένες, ενώ το ζώο παρουσιάζει μεγάλη κινητικότητα κατά τη διάρκεια της νύχτας, δηλαδή όταν υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες επίθεσης στα ζώα του κοπαδιού. Επιπλέον, παρουσιάζει αξιοθαύμαστη αντοχή στις κακουχίες και τις καιρικές συνθήκες, ενώ είναι και εξαιρετικά λιτοδίαιτος.

Η ανεξαρτησία της δράσης, η μεγάλη αίσθηση του

ζωτικού του χώρου, το αίσθημα προστασίας του κοπαδιού, η επιθετικότητά του προς τα άγρια ζώα, το θάρρος και η αφοσίωσή του στο αφεντικό του, κάνουν το σκύλο αυτό πολύτιμο και αναντικατάστατο βοηθό κάθε κτηνοτρόφου.

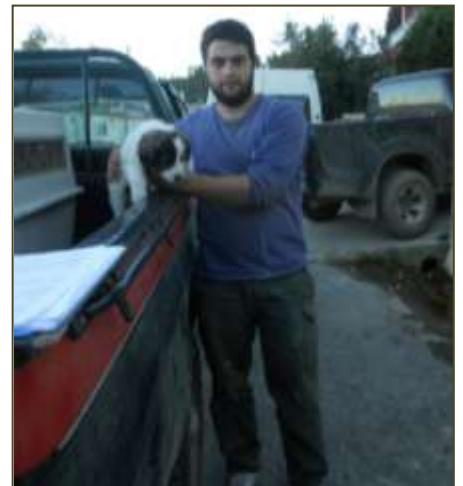
Ένα ακόμα πλεονέκτημα του ελληνικού ποιμενικού σε σχέση με άλλες δημοφιλέστερες ποιμενικές φυλές, είναι ο διπλός του ρόλος στο κοπάδι. Μπορεί δηλαδή, να εντοπίζει και να αποτρέπει οποιαδήποτε επίθεση άγριου ζώου, ενώ παράλληλα μπορεί να ακολουθεί το κοπάδι σε μεγάλες αποστάσεις και να το προστατεύει σε ένα συνεχώς εναλλασσόμενο τοπίο. Αν και η προστατευτική του συμπεριφορά είναι ενστικτώδης, η φύλαξη γίνεται ακόμη πιο αποτελεσματική όταν ο σκύλος εκπαιδευτεί κατάλληλα από έναν έμπειρο ποιμένα ή όταν ο ίδιος ο σκύλος έχει ως πρότυπο συμπεριφοράς έναν ήδη έμπειρο σκύλο του κοπαδιού.

Συνέχεια στη σελ. 5

Φωτογραφικά στιγμιότυπα από την παράδοση των Ελληνικών Ποιμενικών στους κτηνοτρόφους-μέλη του Ευρωπαϊκού Δικτύου Κτηνοτρόφων Ενάντια στην Παράνομη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων

Επιστρατεύονται Ελληνικοί ποιμενικοί σκύλοι στη μάχη ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα στην Κρήτη

Συνέχεια από σελ. 4

Ο σωστά εκπαιδευμένος ποιμενικός σκύλος θεωρεί τον εαυτό του κυρίαρχο μέλος του κοπαδιού και προστατεύει όποτε χρειαστεί τα μέλη του.

Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ στο πλαίσιο της πρόληψης των ζημιών που προκαλούν οι αρκούδες και οι λύκοι στο κτηνοτροφικό κεφάλαιο και θέλοντας να προστατεύσει την ελληνική φυλή σκύλων που κινδυνεύει με εξαφάνιση, εκτρέφει από το 1998 ελληνικούς ποιμενικούς και τους χορηγεί δωρεάν σε κτηνοτρόφους των οποίων τα κοπάδια βόσκουν σε ορεινές περιοχές που αποτελούν το βιότοπο των μεγάλων σαρκοφάγων ζώων. Το πρόγραμμα αναπαραγωγής υλοποιείται σε σύγχρονες εγκαταστάσεις στον Αετό Φλώρινας, που περιλαμβάνουν 10-12 χώρους διαμονής γεννητόρων,

κοινό χώρο εξάσκησης των ζώων και χώρο εγκλιματισμού με παραγωγικά ζώα (πρόβατα, κατσίκια, αγελάδες). Κάθε χρόνο στο Κέντρο γεννιούνται περίπου 50 κουτάβια.

Η δωρεάν παραχώρηση των 16 ποιμενικών κουταβιών από τον ΑΡΚΤΟΥΡΟ έγινε με ειδικό συμβόλαιο παραχώρησης προς τους κτηνοτρόφους, οι οποίοι δεσμεύονται να τηρούν κατά το δυνατόν τις οδηγίες για την καλύτερη διαβίωση και υγεία των σκυλιών, την σωστή εκπαίδευσή τους, την ελεγχόμενη και σωστή αναπαραγωγή των ζώων, ούτως ώστε να καταστεί δυνατή περαιτέρω χρήση της φυλής στην Κρήτη αλλά και η διατήρηση αυτής της αρχαίας και πολύτιμης φυλής στο μέλλον.

Συνέχεια στη σελ. 6

Επιστρατεύονται Ελληνικοί ποιμενικοί σκύλοι στη μάχη ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα στην Κρήτη

Συνέχεια από σελ. 5

Ο ελληνικός ποιμενικός σκύλος πρέπει να αποτελεί επένδυση για κάθε κτηνοτρόφο. Αν προσέχει την επένδυσή του, αυτή θα του αποδώσει τα μέγιστα.

Το Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης και ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ στα πλαίσια του προγράμματος «Καινοτομίες Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα» προχώρησαν στη δημιουργία Δικτύου Κτηνοτρόφων (αλλά και των Δικτύων Δήμων και Κινηγητικών Συλλόγων Κινηγών) στις Πιλοτικές Περιοχές της Κρήτης και της Καλαμπάκας

από την αρχή του έργου. Παρέχει τα προβλεπόμενα από το πρόγραμμα εργαλεία και συνεργάζεται στενά με τα μέλη των Δικτύων, προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά, έστω και με πιλοτική εφαρμογή, η παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων. Για όλες τις δράσεις που εφαρμόζονται, πραγματοποιείται τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους και σε συνεργασία με τα μέλη των Δικτύων προτείνονται αλλαγές/βελτιώσεις των δράσεων, προσαρμοσμένες στα δεδομένα της Κρήτης.

Ευχαριστούμε την **ANEK SUPERFAST** που στηρίζει ενεργά και αφιλοκερδώς τις δράσεις του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης καθώς και τους συνεργάτες του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ για την άψογη συνεργασία και υπομονή που επέδειξαν, παρόλο το μακρύ και κοπιαστικό ταξίδι από τον Αετό Φλώρινας ως την Κρήτη.

Ημερίδα για την «Κτηνοτροφία και Βιοποικιλότητα» στην Ιεράπετρα

Πραγματοποιήθηκε με επιτυχία η ημερίδα «Κτηνοτροφία και Βιοποικιλότητα» που συνδιοργάνωσαν ο Δήμος Ιεράπετρας, το Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης και το ΓΕΩΤΕΕ Παράρτημα Κρήτης, την Τετάρτη 12 Μαρτίου 2014.

Η ημερίδα περιλαμβάνεται στις δράσεις ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης που πραγματοποιεί ο Δήμος Ιεράπετρας ως μέλος του «Ευρωπαϊκού Δικτύου Δήμων Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα» και στα πλαίσια της περιβαλλοντικής του πολιτικής.

Διεξήχθη στην αίθουσα «Μαρία Λιουδάκη» του Πολιτιστικού Κέντρου Μελίνα Μερκούρη του Δήμου Ιεράπετρας και σε αυτήν συμμετείχαν τόσο κτηνοτρόφοι της ευρύτερης περιοχής του δήμου, όσο και εκπαιδευτικοί, στελέχη υπηρεσιών του δήμου και της Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου, πολίτες και δημοσιογράφοι.

Την εκδήλωση χαιρέτισε ο Δήμαρχος Ιεράπετρας κ. Σήφης Αναστασάκης ενώ το συντονισμό ανέλαβε ο Αντιδήμαρχος κ. Γιώργος Κουγιουμουτζάκης.

Ο Δρ. Σταύρος Ξηρουχάκης, βιολόγος-ορνιθολόγος του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, ενημέρωσε τους συμμετέχοντες για την υλοποίηση και τις δράσεις του Προγράμματος LIFE+ «Καινοτομίες Ενάντια στην Παράνομη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων», τις επιπτώσεις της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων καθώς και για τη σημασία της διατήρησης της βιοποικιλότητας στον πρωτογενή τομέα και ειδικότερα στην κτηνοτροφία.

Οι εξελίξεις και τα νέα δεδομένα που θα επηρεάσουν τους κτηνοτρόφους αλλά και τους αγρότες με την

εφαρμογή της Νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής εντός της επόμενης διετίας, αναπτύχθηκαν διεξοδικά από τον Δρ. Αλέκο Στεφανάκη, Πρόεδρο του ΓΕΩΤΕΕ Παράρτημα Κρήτης στην ομιλία του με τίτλο «Αιγοπροβατοτροφία και Νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική». Ο κ. Στεφανάκης αναφέρθηκε επίσης στην ανάγκη χρήσης ορθών κτηνοτροφικών πρακτικών για τη βιωσιμότητα του κλάδου.

Ο προϊστάμενος της Κτηνιατρικής Υπηρεσίας της ΠΕ Λασιθίου κ. Μανόλης Καραβελάκης επικέντρωσε την ομιλία του, με τίτλο «Ζωοανθρωπονόσος Λύσσα», στην επανεμφάνιση της ασθένειας στην Ελλάδα, στη μέχρι σήμερα εξέλιξή της στην επικράτεια, τα συμπτώματα και τα ενδεικνυόμενα μέτρα προστασίας και πρόληψης καθώς και τους κινδύνους που εγκυμονεί η περαιτέρω εξάπλωση της νόσου στη χώρα και δη στην Κρήτη.

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με ερωτήσεις των συμμετεχόντων κτηνοτρόφων για διάφορα θέματα που απασχολούν τον κλάδο, ιδιαίτερα δε τις σχέσεις του πρωτογενή τομέα με τις κρατικές δομές και υπηρεσίες και τις εξελίξεις στην κτηνοτροφία πανευρωπαϊκά.

Από το Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης διανεμήθηκε έντυπο ενημερωτικό υλικό σχετικό με το πρόγραμμα «Καινοτομίες Ενάντια στα Δηλητήρια» ενώ την εκδήλωση κάλυψαν δημοσιογραφικά τοπικά ΜΜΕ.

Ο Δήμος Ιεράπετρας θα συνεχίσει την προσπάθεια ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των δημοτών του για θέματα και προβλήματα που απασχολούν συγκεκριμένες ομάδες πολιτών και προτίθεται να διοργανώσει παρόμοιες εκδηλώσεις σε συνεργασία με το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης και το ΓΕΩΤΕΕ Παράρτημα Κρήτης στο επόμενο διάστημα.

Οι γύπες της Ευρώπης απειλούνται με αφανισμό

Την πανευρωπαϊκή απαγόρευση της κτηνιατρικής χρήσης του Diclofenac (Δικλοφενάκη) ζητούν οι περιβαλλοντικοί φορείς ANIMA, ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Καλλιστώ, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης και WWF Ελλάς με επιστολή τους προς τις αρμόδιες υπηρεσίες του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων και του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Οι φορείς επισημαίνουν ότι απαιτείται προστασία των γυπών από την έκθεση στο επικίνδυνο αυτό φάρμακο, καλώντας την ελληνική πολιτεία να αναλάβει άμεσα δράση.

Το Diclofenac, που έχει ευρεία χρήση σε ανθρώπινα φάρμακα ως ισχυρό αντιφλεγμονώδες, είναι εξαιρετικά τοξικό για τα πτωματοφάγα αρπακτικά που τρέφονται με νεκρά ζώα στα οποία είχε χορηγηθεί. Η κτηνιατρική χρήση του Diclofenac ευθύνεται για τη μείωση κατά 99% των γυπών στην Ινδία, το Πακιστάν και το Νεπάλ μέσα σε μία μόνο δεκαετία. Η μείωση αυτή είχε δυσμενείς συνέπειες και στη δημόσια υγεία καθώς η συσσώρευση νεκρών ζώων οδήγησε σε αύξηση των αδέσποτων σκύλων και διάδοση μεταδοτικών ασθενειών όπως η λύσσα. Οι χώρες αυτές μετά την εξολόθρευση των εμβληματικών αυτών ειδών από το Diclofenac απαγόρευσαν την κτηνιατρική χρήση του.

Επανάληψη αυτής της οικολογικής καταστροφής απειλεί την Ευρώπη. Παρόλο που υπάρχουν ασφαλείς εναλλακτικές ουσίες αντί του Diclofenac, η κτηνιατρική χρήση επιτρέπεται στην Ιταλία και την Ισπανία, όπου ζει και το 80% των γυπών της Ευρώπης.

Στον αντίποδα αυτών των εγκρίσεων έχει ήδη ξεκινήσει και εκστρατεία συλλογής υπογραφών που ζητά την απαγόρευση της κτηνιατρικής χρήσης του Diclofenac

στην ΕΕ.

Η Ελλάδα φιλοξενεί και τα τέσσερα είδη γυπών της Ευρώπης που όμως βρίσκονται στα όρια της εξαφάνισης. Ο Γυπαετός, ο Ασπροπάρης, και οι πληθυσμοί του Όρνιου της ηπειρωτικής χώρας κατατάσσονται στο Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας ως «Κρισίμως Κινδυνεύοντα», ενώ ο Μαυρόγυπας αναφέρεται ως «Κινδυνεύον».

Οι περιβαλλοντικοί φορείς, οι οποίοι έχουν συστήσει και Εθνική Ομάδα Ενάντια στα Δηλητήρια ζητούν από τις αρμόδιες υπηρεσίες να κινήσουν τις απαραίτητες διαδικασίες για την ανάκληση της άδειας κτηνιατρικής χρήσης σε Ιταλία και Ισπανία που βασίστηκε σε ελλιπή αξιολόγηση κινδύνου, προτού να είναι πολύ αργά.

Η Εθνική Ομάδα Ενάντια στα Δηλητήρια είναι μία ομάδα εργασίας με σκοπό τον σχεδιασμό και συντονισμό θεσμικών αλλαγών και προτάσεων για την αντιμετώπιση των θανατώσεων της άγριας πανίδας από δηλητηριασμένα δολώματα, καθώς και την ανάδειξη του προβλήματος πανελλαδικά και τοπικά.

5ο Περιβαλλοντικό Συνέδριο Μακεδονίας Παρουσιάσεις προγράμματος LIFE «Καινοτομίες Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα»

Το Περιβαλλοντικό Συνέδριο Μακεδονίας διοργανώθηκε για πέμπτη φορά την περίοδο 14-16 Μαρτίου 2014 στη Θεσσαλονίκη, από το Περιφερειακό Τμήμα Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας της Ένωσης Ελλήνων Χημικών.

Σύμφωνα με τους διοργανωτές του συνεδρίου, σε μια περίοδο όπου η Ελλάδα δοκιμάζεται σε κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο είναι σημαντικό να δραστηριοποιούμαστε όλοι οι εμπλεκόμενοι προκειμένου να μην επιτραπούν «εκπτώσεις» στην διαχείριση των όποιων περιβαλλοντικών ζητημάτων. Το στερεότυπο που ακούγεται κατά καιρούς ότι «το περιβάλλον το δανειστήκαμε από τις επόμενες γενεές και δεν το κληρονομήσαμε από τις προηγούμενες» χρησιμοποιείται ευρέως, αλλά ανταποκρίνεται απόλυτα στις προκλήσεις της σημερινής πραγματικότητας.

Στο συνέδριο παρουσιάστηκαν εργασίες από όλο το φάσμα των περιβαλλοντικών θεμάτων, για τα οποία είτε προτείνονται λύσεις, είτε αναδεικνύουν την ανάγκη της «αιεφόρου ανάπτυξης», ενός όρου που συνδυάζει αρμονικά τους έννοιες του Περιβάλλοντος, της

Κοινωνίας και της Οικονομίας.

Το Περιβαλλοντικό Συνέδριο Μακεδονίας διοργανώνεται κάθε 3 χρόνια στη Θεσσαλονίκη και στοχεύει να αποτελεί ένα βήμα για τους επιστήμονες, μηχανικούς και εκπαιδευτικούς που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς του περιβάλλοντος, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην ολοκληρωμένη παρουσίαση του έργου που επιτελείται στην Ελλάδα, στην ανταλλαγή απόψεων, στην έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση κάθε ενδιαφερόμενου πολίτη, στη διατύπωση συμπερασμάτων και προτάσεων για την προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος με παράλληλη ενίσχυση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης.

Συνέχεια στη σελ. 10

5ο Περιβαλλοντικό Συνέδριο Μακεδονίας

Παρουσιάσεις προγράμματος LIFE

«Καινοτομίες Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα»

Συνέχεια από σελ. 9

Οι 173 επιστημονικές εργασίες του 5ου Συνεδρίου, στις οποίες συμμετείχαν 425 συγγραφείς, ταξινομήθηκαν σε δώδεκα θεματικές ενότητες:

- Ατμόσφαιρα
- Νερά
- Αστικά Στερεά Απόβλητα
- Έδαφος και Στερεά Βιομηχανικά Απόβλητα
- Ενέργεια και Περιβάλλον
- Φυσικό Περιβάλλον και Οικοσυστήματα
- Υγεία και Περιβάλλον
- Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός και Διαχείριση
- Πράσινη Χημεία και Τεχνολογία
- Κατεργασία Νερού και Υγρών Αποβλήτων
- Αγροτικές Καλλιέργειες και Περιβάλλον
- Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Ευαισθητοποίηση

Το Πανεπιστήμιο Κρήτης – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΜΦΙΚ) συμμετείχε στο 5ο Περιβαλλοντικό Συνέδριο Μακεδονίας με δύο εργασίες που αφορούσαν το πρόγραμμα LIFE «Καινοτομίες Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα» και συγκεκριμένα με προφορική εισήγηση με θέμα: «Παράνομη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων στη Κρήτη: Η δυναμική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην προστασία της βιοποικιλότητας», και με αναρτημένη ανακοίνωση με θέμα: «Ευρωπαϊκά Δίκτυα δήμων, Κτηνοτρόφων και Κυνηγών Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα: Καινοτόμες Δράσεις και Εργαλεία Στήριξης των Δικτύων». Πιο συγκεκριμένα:

Στην προφορική παρουσίαση με θέμα «Παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων στη Κρήτη: Η δυναμική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη προστασία της βιοποικιλότητας» η Δρ. **Μαρία Σακελλάρη** ανέδειξε τα αποτελέσματα της έρευνας ποιοτικής αποτίμησης των περιβαλλοντικών αντιλήψεων και στάσεων των κοινωνικών εταίρων που σχετίζονται με τη χρήση ή την αντιμετώπιση της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων (κτηνοτρόφοι, κυνηγοί, τοπική αυτοδιοίκηση), των δημοσίων υπαλλήλων σε τοπικές υπηρεσίες περιβάλλοντος,

κτηνιάτρων, καθώς και του τοπικού πληθυσμού της Ανατολικής Κρήτης. Η τοπική κοινωνία στις περιοχές εφαρμογής του προγράμματος LIFE09 NAT/ES/000533 εμφανίζεται πρόθυμη να συμμετέχει σε στρατηγικές που θα ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των μελών της στη λήψη των αποφάσεων για την αντιμετώπιση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων. Συγκεκριμένα, κτηνοτρόφοι και κυνηγοί, ενώ συνεχίζουν να χρησιμοποιούν μεθόδους που ζημιώνουν την άγρια ζωή (όπλα, δηλητήρια), επιθυμούν να υιοθετήσουν εναλλακτικούς τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων που προκύπτουν από τη σύγκρουση μεταξύ των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και άγριας πανίδας. Ωστόσο, οι αρμόδιοι υπάλληλοι για τη διαχείριση των προγραμμάτων διατήρησης, εμφανίζονται διστακτικοί στη συνεργασία μαζί τους. Επομένως, πέρα από την ανάγκη ανάπτυξης ικανοτήτων κτηνοτρόφων και κυνηγών για τη διατήρηση, οι διοικητικοί αξιωματούχοι πρέπει να εκπαιδευτούν στις διαδικασίες της επικοινωνίας, της ομαδικής δράσης και της συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων μαζί με τους πολίτες.

Στην ανακοίνωση-πόστερ με θέμα «Ευρωπαϊκά Δίκτυα Δήμων, Κτηνοτρόφων και Κυνηγών ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα. Καινοτόμες δράσεις και εργαλεία στήριξης των δικτύων» που αναρτήθηκε σε ειδικό χώρο του συνεδρίου από το μέλος της επιστημονικής ομάδας του προγράμματος Δρ. **Μιχάλη Προμπονά**, παρουσιάστηκε μία από τις σημαντικότερες καινοτομίες του έργου, η δημιουργία και λειτουργία τριών Δικτύων (κτηνοτρόφων, κυνηγών και δήμων) ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα στις πιλοτικές περιοχές των χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα (Ισπανία, Πορτογαλία και Ελλάδα), αλλά και η εφαρμογή καινοτόμων εργαλείων, όπως η εναλλακτική αντιμετώπιση των «ανταγωνιστικών» ειδών, η Ευρωπαϊκή Ομάδα Σκύλων, η παροχή νομικής βοήθειας, η βελτίωση βιοτόπων, η εκπαίδευση προσωπικού των ΟΤΑ, η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση όλων των κοινωνικών εταίρων, τα οποία αναμένεται να βοηθήσουν προς την κατεύθυνση επίλυσης του προβλήματος.

Το Περιβαλλοντικό Συνέδριο Μακεδονίας διοργανώνεται κάθε 3 χρόνια στη Θεσσαλονίκη και στοχεύει να αποτελέσει ένα βήμα για τους επιστήμονες, μηχανικούς και εκπαιδευτικούς που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς του περιβάλλοντος.

Στατιστικά δεδομένα εισαγωγών στο ΜΦΙΚ την περίοδο 2000-2014 Αξιολόγηση περιστατικών δηλητηρίασης

Με την ολοκλήρωση της ηλεκτρονικής καταχώρησης του αρχείου εισαγωγής τραυματισμένων, εξασθενημένων και δηλητηριασμένων άγριων ζώων στο εργαστήριο του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, το οποίο διατηρείται ανελλιπώς από το έτος 2000, πραγματοποιήθηκε μια πρώτη αποτίμηση των δεδομένων με ιδιαίτερη έμφαση στα περιστατικά δηλητηρίασης.

Τα πρώιμα αποτελέσματα αυτής της αποτίμησης, αξιολογήθηκαν και συμπεριλήφθηκαν στην Ενδιάμεση Αναφορά του έργου που τελεί υπό κατάθεση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στην Εξωτερική Επιτροπή Παρακολούθησης έργων LIFE, ενώ τα στοιχεία αυτά θα καταχωρηθούν και στην βάση δεδομένων που διατηρεί η Ομάδα Εργασίας για την Αντιμετώπιση των Δηλητηριασμένων Δολωμάτων και στην επίσημη Εθνική Βάση Δηλητηριάσεων που οργανώνεται αυτή τη στιγμή από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής.

Συνοπτικά τα πρώτα συμπεράσματα που εξήχθησαν είναι τα ακόλουθα:

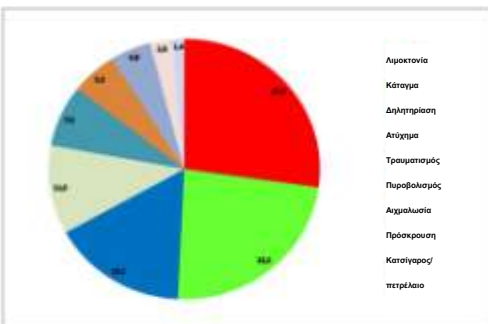
1. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2000-2014 η εξάντληση (27,2%), η δηλητηρίαση (23,5%) και οι τραυματισμοί (16,1%) ευθύνονται για την πλειονότητα των περιστατικών για όλα τα είδη άγριας ζωής που εισήχθησαν για πρώτες βοήθειες στο εργαστήριο του ΜΦΙΚ (Διάγραμμα 1). Παρόλα αυτά η δηλητηρίαση επηρεάζει όλες τις ταξινομικές κατηγορίες της άγριας ορνιθοπανίδας, με μεγαλύτερη

επίπτωση κυρίως στα αρπακτικά. (Διάγραμμα 2).

Μοιράζοντας το εν λόγω διάστημα σε τρεις διαφορετικές περιόδους (2000-2004, 2005-2009 και 2010-2014), παρατηρήσαμε ότι οι προσκρούσεις πτηνών σε ανθρώπινες κατασκευές, τα πουλιά σε αιχμαλωσία, οι τραυματισμοί, τα περιστατικά δηλητηρίασης και τα περιστατικά εξάντλησης-αδυναμίας έχουν αυξηθεί. Αντίθετα, τα ατυχήματα και το παράνομο κυνήγι έχουν μειωθεί (Διάγραμμα 3). Επιπρόσθετα, οι περιπτώσεις θανάτου ειδών της άγριας ορνιθοπανίδας κορυφώνονται στα τέλη του καλοκαιριού-αρχές φθινοπώρου (Διάγραμμα 4). Η περίοδος αυτή συμπίπτει με: α) την έναρξη της κυνηγετικής περιόδου όπου η χρήση των δηλητηριασμένων δολωμάτων από τους κτηνοτρόφους ενάντια στους κυνηγετικούς και τους αδέσποτους σκύλους επικρατεί, β) την πτέρωση των νεαρών γυπών που είναι αρκετά επιρρεπείς στα ατυχήματα εξαιτίας της απειρίας τους στην πτήση (π.χ. παρασύρονται από τους βόρειους ανέμους του Αιγαίου και πνίγονται στη θάλασσα).

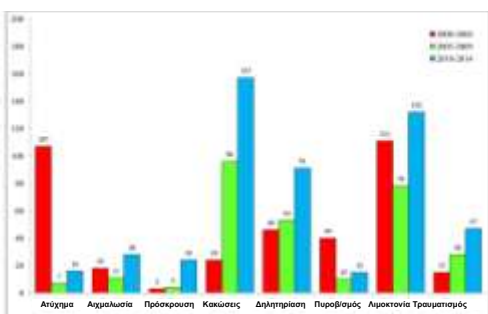
Συνέχεια στη σελ. 12

Αίτια θνησιμότητας (%) της άγριας ορνιθοπανίδας στην Κρήτη για την περίοδο 2000-2014

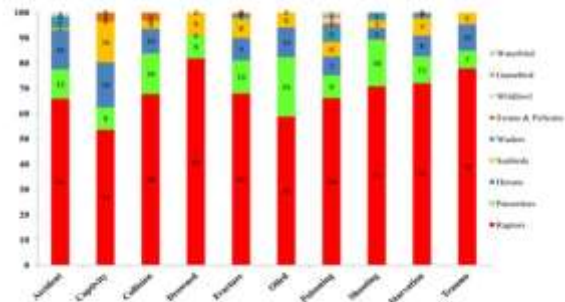
Διάγραμμα 1.

Εξέλιξη αιτίων θνησιμότητας στην άγρια ορνιθοπανίδα (αρ.=116) στην Κρήτη για την περίοδο 2000-2014

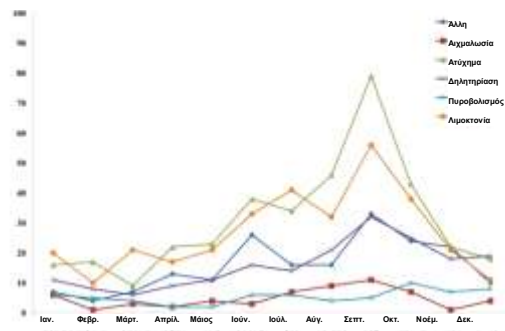
Διάγραμμα 3.

Αίτια θνησιμότητας (%) ανά τάξη της άγριας ορνιθοπανίδας στην Κρήτη για την περίοδο 2000-2014

Διάγραμμα 2.

Εποχιακή διακύμανση αιτίων θνησιμότητας (αρ.=1190) της άγριας ορνιθοπανίδας στην Κρήτη για την περίοδο 2000-2014

Διάγραμμα 4.

Στατιστικά δεδομένα εισαγωγών στο ΜΦΙΚ την περίοδο 2000-2014

Αξιολόγηση περιστατικών δηλητηρίασης

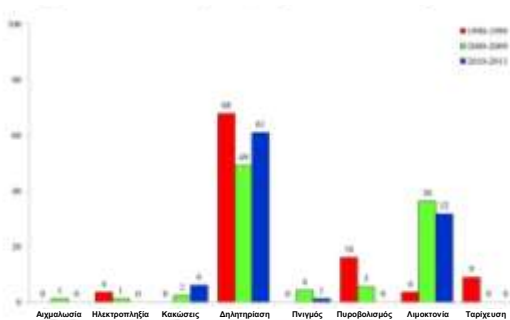
Συνέχεια από τη σελ. 11

2. Σε σχέση με τα Όρνια (*Gyps fulvus*), η δηλητηρίαση είναι η πιο σημαντική αιτία θνησιμότητας διαχρονικά, παρουσιάζοντας αυξητικές τάσεις (Διάγραμμα 5). Ωστόσο το συμπέρασμα αυτό ίσως είναι επίπλαστο καθώς: α) πολλά περιστατικά δηλητηρίασης στο παρελθόν ίσως έχουν περάσει απαρατήρητα, β) πολλές πρόσφατες διασώσεις δηλητηριασμένων γυπών είναι προϊόν της εκστρατείας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού με το πρόγραμμα LIFE+ «Καινοτομίες Ενάντια στην Παράνομη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων».

Επίσης οι ηλικιακές ομάδες που επηρεάζονται περισσότερο από τη χρήση των δηλητηριασμένων δολωμάτων είναι τα ανώριμα και νεαρά πουλιά καθώς το 71,7% των δηλητηριασμένων όρνιων ανήκει στο μη αναπαραγωγικό κομμάτι του πληθυσμού (Διάγραμμα 6). Ερευνώντας ακόμα την εποχικότητα των περιπτώσεων θανάτου (Διάγραμμα 7) συμπεραίνουμε ότι τα περισσότερα περιστατικά δηλητηρίασης

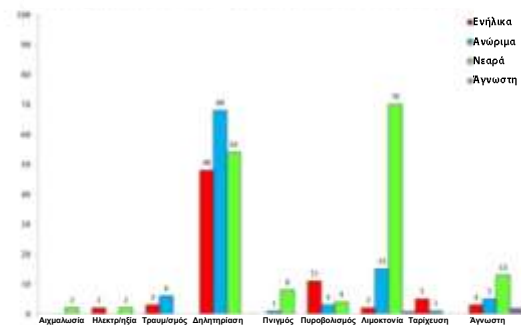
συμβαίνουν κατά τη διάρκεια Αυγούστου-Σεπτεμβρίου, η οποία σχετίζεται με: α) την περίοδο πτέρωσης των όρνιων οι οποίοι περιπλανιούνται γύρω από τις αποικίες τους σε μέσου υψομέτρου περιοχές, β) την έναρξη της κυνηγετικής περιόδου (20 Αυγούστου) οπότε και η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην ύπαιθρο όπου οι κτηνοτρόφοι προσπαθούν να αποτρέψουν τους κυνηγούς από το να εισέρχονται στους βοσκοτόπους τους. Αυτά τα δεδομένα ενισχύονται και από τα αποτελέσματα της τηλεμετρίας που διενεργείται στα πλαίσια του προγράμματος τα δύο τελευταία χρόνια. Η χωρική κατανομή των νεαρών και ανώριμων πουλιών καλύπτει μέσου υψομέτρου περιοχές (Χάρτης 1) όπου εντοπίζονται τα περισσότερα ποιμνιοστάσια και οι χωματερές της πιλοτικής περιοχής (αλλά και της Κρήτης γενικότερα), και στις οποίες η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων κυριαρχεί εξαιτίας συγκρούσεων μεταξύ ανθρώπων-άγριας ζωής ή μεταξύ ομάδων-χρηστών των περιοχών αυτών (π.χ. κτηνοτρόφοι εναντίον κυνηγών).

Εξέλιξη των αιτίων θνησιμότητας (%) των όρνιων στην Κρήτη την περίοδο 2000-2014

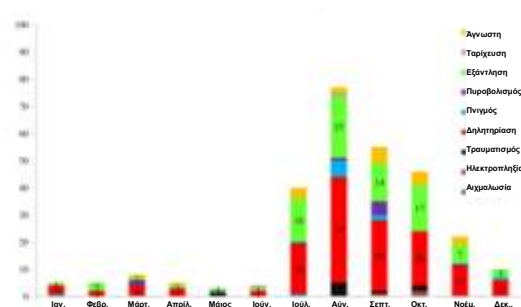
Διάγραμμα 5.

Ηλικιακή συσχέτιση αιτίων θνησιμότητας (αρ.=329) των όρνιων στην Κρήτη την περίοδο 2000-2014

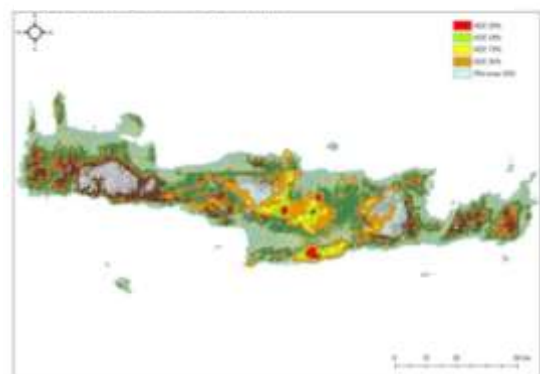
Διάγραμμα 6.

Εποχιακή διακύμανση αιτίων θνησιμότητας (αρ.=280) των γυπών στην Κρήτη για την περίοδο 2000-2014

Διάγραμμα 7.

Χωρική κατανομή των νεαρών και ανώριμων γυπών

Χάρτης 1.

Εκστρατεία ηλεκτρονικής ταυτοποίησης σε ποιμενικούς και κυνηγετικούς σκύλους

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κτηνοτρόφων Ενάντια στην Παράνομη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων, προβλέπει την παροχή διάφορων εργαλείων στα μέλη του που θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων. Ένα από αυτά τα εργαλεία είναι η δωρεάν ηλεκτρονική ταυτοποίηση των ποιμενικών σκύλων που χρησιμοποιούν για την προστασία των κοπαδιών τους.

Σε συνεργασία με τους κτηνιάτρους κ.κ. Πολυχρόνη Νικηφοράκη και Μανόλη Σουρανάκη, το Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης υλοποιεί από τις αρχές του έτους την προβλεπόμενη δράση ηλεκτρονικής ταυτοποίησης ποιμενικών σκύλων, τόσο με επιτόπιες επισκέψεις στις εγκαταστάσεις των κτηνοτρόφων-μελών όσο και στα ιατρεία των δύο συνεργατών.

Από τον Φεβρουάριο έως και τα τέλη Μαρτίου 2014, πραγματοποιήθηκαν τρεις (3) επισκέψεις στα χωριά Κριτσά (28.2.2014), Γέργερη-Καμάρες (17.3.2014) και Λούκια (28.3.2014) όπου ταυτοποιήθηκαν τριάντα (30) ποιμενικοί σκύλοι ενώ άλλοι δώδεκα (12) σημάνθηκαν ηλεκτρονικά στο ιατρείο.

Ο προβλεπόμενος από το πρόγραμμα αριθμός τσιπ που θα έπρεπε να τοποθετηθούν σε σκύλους ιδιοκτησίας μελών του Δικτύου Κτηνοτρόφων, ήταν 60 αλλά το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης στην προσπάθειά του να ενισχύσει την αποτελεσματικότητά

της δράσης, προέβλεψε την τοποθέτηση 75 μικροεπεξεργαστών για τα κτηνοτροφικά σκυλιά και επιπρόσθετα άλλων 25 για κυνηγετικά σκυλιά που ανήκουν σε κυνηγούς-μέλη των Κυνηγετικών Συλλόγων που συμμετέχουν στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κυνηγετικών Συλλόγων-Κυνηγών Ενάντια στην Παράνομη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων.

Παράλληλα με την ηλεκτρονική σήμανση των σκύλων, πραγματοποιήθηκε ενημέρωση των κτηνοτρόφων αλλά και των κυνηγών για το πρόγραμμα αλλά και διάφορα θέματα σχετικά με την υγεία και την καλή διαβίωση των σκύλων ενώ διανεμήθηκε σχετικό έντυπο υλικό τόσο του προγράμματος, όσο και κτηνιατρικά έντυπα σχετικά με ασθένειες όπως η λείσμανίαση και η λύσσα.

Η ηλεκτρονική σήμανση και των υπόλοιπων ποιμενικών και κυνηγετικών σκύλων θα συνεχιστεί έως το τέλος του Απριλίου, οπότε και προβλέπεται η ολοκλήρωσή της.

Ήδη τα αποτελέσματα είναι θετικά, καθώς κτηνοτρόφοι και κυνηγοί εκδήλωσαν ενδιαφέρον για περισσότερη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σχετικά με την ευζωία και την καλή υγεία των ζώων τους, πραγματοποιώντας οικειοθελώς εμβολιασμούς και εξετάσεις και εκφράζοντας την πρόθεσή τους να ταυτοποιήσουν ηλεκτρονικά και τα υπόλοιπα σκυλιά που διαθέτουν.

Παγκόσμια ημέρα Δασοπονίας Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ με τα παιδιά του Σκεπαρίου

Την Παρασκευή 21 Μαρτίου 2014 ο Δασολογικός Σύλλογος Τρικάλων με το Δασαρχείο Καλαμπάκας και τον ΑΡΚΤΟΥΡΟ πραγματοποίησαν εκδήλωση με θέμα το δάσος στο Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σκεπαρίου Καλαμπάκας, στα πλαίσια της παγκόσμιας ημέρας Δασοπονίας.

Παρόντες ήταν ο Υπεύθυνος του Γραφείου Θήρας Καλαμπάκας κ. Μουζιούρας Σπυρίδωνας και η Δασοπόνος του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ και υπάλληλος του γραφείου Καλαμπάκας κ. Ζωή Καρανίκα, οι οποίοι μίλησαν στα παιδιά του νηπιαγωγείου για τη σημασία

του δασικού περιβάλλοντος και των ζώων για τον άνθρωπο, ενώ ακολούθησε συζήτηση και απάντησαν σε απορίες των παιδιών.

Η εκδήλωση περιελάμβανε επίσης φύτευση δενδρυλλίων στον προαύλιο χώρο του σχολείου ενώ μοιράστηκε ενημερωτικό υλικό του δασαρχείου και του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ.

Τέλος τα παιδιά ως δώρο για την ιδιαίτερη αυτή μέρα, παρουσίασαν ένα μικρό θεατρικό δρώμενο με θέμα το δάσος.

Σύντομα Νέα

Νέα μέλη στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κτηνοτρόφων (ENSAIP)

Διευρύνεται το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κτηνοτρόφων Ενάντια στην Παράνομη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων με την εγγραφή νέων μελών. Παρόλο που το πρόγραμμα προβλέπει τη συμμετοχή τουλάχιστον 30 επαγγελματιών κτηνοτρόφων, καταβάλλονται προσπάθειες τόσο από το ΜΦΙΚ όσο και από τα ήδη μέλη του Δικτύου, να εντάξουν στο Δίκτυό τους και νέους συναδέλφους. Το πρώτο τρίμηνο του 2014 κατέθεσαν αίτηση συμμετοχής δύο νέοι επαγγελματίες από τις Καμάρες Δήμου Φαιστού. Συνολικά αυτή τη στιγμή στο Δίκτυο Κτηνοτρόφων Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα, συμμετέχουν 2 σύλλογοι και 38 επαγγελματίες κτηνοτρόφοι.

Ταυτόχρονα, και κατά τη διάρκεια των δύο δράσεων (ηλεκτρονική ταυτοποίηση ποιμενικών σκύλων και παροχή ελληνικών ποιμενικών) έγιναν επαφές και συζητήσεις με όλα σχεδόν τα μέλη του Δικτύου, με τη συντονίστρια του Δικτύου, συνεργάτη του ΜΦΙΚ ενώ παραδόθηκαν και οι ταμπέλες πιστοποίησης σε κτηνοτρόφους που εγγράφηκαν στα τέλη του 2013.

Παράδοση ταμπελών συμμετοχής και στο Δίκτυο Κυνηγών

Με αφορμή τη διοργάνωση της ημερίδας στην Ιεράπετρα, στις 12.3.2014, συνεργάτες του προγράμματος συναντήθηκαν με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Κυνηγετικού Συλλόγου Ιεράπετρας που παρακολούθησαν την ημερίδα, και παρέδωσαν στον πρόεδρό του την ταμπέλα πιστοποίησης συμμετοχής στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κυνηγετικών Συλλόγων και Κυνηγών Ενάντια στην Παράνομη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων, καθώς και διαφημιστικό και έντυπο υλικό του προγράμματος.

Ταμπέλες και ενημερωτικό υλικό παρέλαβαν επίσης από τα γραφεία του ΜΦΙΚ και εκπρόσωπος του Κυνηγετικού Συλλόγου Κισσάμου.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Συνεργάτες τεύχους:

ΜΦΙΚ:

- Μπαξεβάνη Πόπη
- Ξηρουχάκης Σταύρος
- Προμπονάς Μιχάλης
- Σακελλάρη Μαρία

ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ:

- Γεωργιάδης Λάζαρος
- Καρανίκα Ζωή

www.lifeagainstopoison.org

Σελίδα Πανεπιστημίου Κρήτης: www.nhmc.uoc.gr
(στην ενότητα Προγράμματα)

Ελληνικό blog: <http://lifeagainstopoison.wordpress.com/>
Σελίδα ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ <http://www.arcturos.gr/el/main.php>

(στην ενότητα Δράσεις-Life Against Poison)

Facebook Official: **Innovation Against Poison**

Facebook Ελληνικά: **LIFE Against Poison Crete**

Εταίροι

Συγχρηματοδότες

Το Τριμηνιαίο Ηλεκτρονικό Ενημερωτικό Δελτίο εκδίδεται στα πλαίσια της Δράσης D.1 **[Δράσεις Επικοινωνίας και Ευαισθητοποίησης των Κοινωνικών Εταίρων]** του Προγράμματος με τίτλο **«Καινοτόμες Δράσεις για την Αντιμετώπιση της Παράνομης Χρήσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων σε Μεσογειακές Πιλοτικές Περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης»** [LIFE09 NAT/ES/000533], που υλοποιείται από τις αρχές Οκτωβρίου 2010 και έχει διάρκεια 5 χρόνια, σε τρεις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ισπανία, Πορτογαλία και Ελλάδα), με στόχο την αντιμετώπιση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων με καινοτόμες δράσεις και μέτρα.

Στην Ελλάδα το πρόγραμμα υλοποιείται από τον ΑΡΚΤΟΥΡΟ και το Πανεπιστήμιο Κρήτης – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΜΦΙΚ) και συγχρηματοδοτείται από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Υπουργείο Γεωργίας, Αλιείας και Περιβάλλοντος της Περιφερειακής Κυβέρνησης της Ανδαλουσίας, το Δήμο Idanha-a-Nova, το Ελληνικό Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, το Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντης και το Πράσινο Ταμείο.

Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης
 Κτήρια Λεωφ. Κνωσού, Τ.Θ. 2208, 71409 Ηράκλειο
 Τηλ. 2810 393265, Τηλ./Fax: 2810 393281
www.nhmc.uoc.gr

ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ
 2° χλμ. Καλαμπάκας-Ιωαννίνων,
 Τ.Κ. 422 00, Καλαμπάκα
 Τηλ. 24320 78440
www.arcturos.gr

Δωρεάν Γραμμές Επικοινωνίας για καταγγελίες περιστατικών παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων (οι δωρεάν γραμμές ισχύουν μόνο από σταθερά τηλέφωνα)

Θεσσαλία: 800 11 010101
Κρήτη: 800 11 020202